

REPUBLIKA CRNA GORA
MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE,
ŠUMARSTVA I VODOPRIVREDE

amis

BILTEN

17 – 2006 Živa stoka

AGRARNI MARKETIŠKI INFORMACIONI SISTEM
CRNE GORE

20. jun 2006. Vol. 1, Broj 17

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Crne Gore

www.minpolj.vlada.cg.yu

Cijene na stočnim pijacama	2
Pregled cijena žive stoke	3-7
Izbor lokacije za izgradnju štale	8-9

Cijene na stočnim pijacama

Tokom predhodne nedjelje nije bilo bitnijih promjena u cijenama na pijacama širom Crne Gore. Povećanje cijena je primjetno na stočnoj pijaci u Beranama. Najbolja i najraznovrsnija ponuda je bila na podgoričkoj pijaci, nešto slabija ponuda je bila na pijacama u Nikšiću, Bijelom Polju i Beranama dok je u Pljevljima i Baru ponuda bila veoma loša.

Dobra ponuda prasadi iz domaće proizvodnje

U toku predhodne nedjelje na stočnim pijacama je bila dobra ponuda prasadi. Pozitivno je to što su na tri, od četiri pijace, na kojima je bilo ponude prasadi, u ponudi bila prasadi iz domaće proizvodnje. Prasadi iz domaće proizvodnje je bilo na pijaci u Podgorici (u ponudi je bilo 50 prasića a cijena se kretala od 3,10€ do 3,20€ po kilogramu), u Nikšiću (u ponudi je bilo 35 prasića a cijena se kretala od 3,00€ do 3,50€ po kilogramu) i u

Bijelom Polju (u ponudi je bilo 25 prasića a cijena se kretala od 2,70€ do 3,20€ po kilogramu).

Na stočnoj pijaci u Beranama su u ponudi bili prasići iz uvoza, iz Srbije, i cijena je bila 3,00€ po kilogramu žive mjere. Prodavci iz Srbije nijesu imali urednu veterinarsku dozvolu o porijeklu, zdravlju, uvozu i prodaji prasadi.

U ponudi priplodnih krava najviše meleza

U toku predhodne nedjelje na stočnim pijacama u Crnoj Gori u ponudi je bilo 66 priplodnih krava svih rasa. Zanimljivo je da su od tog broja 39 bili melezi. U razgovorima sa farmerima dobili smo informaciju da je razlog ovome to što većina njih na svojim farmama želi da drži krave u čistoj rasi. Razlog su bolje proizvodne karakteristike krava u čistoj rasi.

Na pijaci u Pljevljima u ponudi nije bilo priplodnih krava a najbolja ponuda je bila u Beranama gdje je na pijaci bilo 22 krave od čega su 15 bile melezi.

REPUBLIKA CRNA GORA
MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE,
ŠUMARSTVA I VODOPRIVREDE

IZVJEŠTAJ O CIJENAMA ŽIVE STOKE

Datum prikupljanja podataka: 14 - 20. 6. 2006. godine
Izveštaj sastavila: Služba za selekciju stoke RCG

	Stoka Rasa jm	Bar Stočna pijaca	Berane Stočna pijaca	Bijelo Polje Stočna pijaca	Nikšić Stočna pijaca	Pljevlja Stočna pijaca	Podgorica Stočna pijaca	Crna Gora
1	Telad 80-160 kg SIM kg	~	2.70 (2.70-2.70)	2.70 (2.20-2.80)	~	2.70 (2.60-2.70)	2.60 (2.50-2.70)	2.68 (2.50-2.73)
2	Telad 80-160 kg kg	2.70 (2.60-2.90)	~	2.60 (2.20-2.70)	2.90 (2.70-3.20)	2.60 (2.50-2.70)	3.00 (2.90-3.00)	2.76 (2.58-2.90)
3	Junad do 300 kg SIM kg	~	~	~	~	~	2.00 (1.80-2.00)	2.00 (1.80-2.00)
4	Junad do 300 kg kg	~	~	1.60 (1.50-1.70)	2.00 (1.80-2.20)	1.50 (1.40-1.60)	1.90 (1.80-2.00)	1.75 (1.63-1.88)
5	Junad preko 300 kg kg	~	1.50 (1.40-1.50)	1.50 (1.50-1.60)	1.75 (1.70-1.80)	~	~	1.58 (1.53-1.63)
6	Krave za klanje SIM kg	~	1.20 (1.00-1.20)	~	1.00 (0.90-1.10)	~	~	1.10 (0.95-1.15)
7	Krave za klanje kg	0.80 (0.80-0.80)	1.00 (1.00-1.20)	1.00 (0.90-1.10)	0.80 (0.60-0.90)	~	0.90 (0.70-1.10)	0.90 (0.80-1.02)
8	Prasad kg	~	3.00 (3.00-3.00)	3.00 (2.70-3.20)	3.30 (3.00-3.50)	~	3.10 (3.10-3.20)	3.10 (2.95-3.23)
9	Jagnjad kg	2.80 (2.50-2.90)	2.50 (2.50-2.60)	2.30 (2.00-2.40)	2.70 (2.50-3.00)	2.40 (2.30-2.40)	2.60 (2.50-2.70)	2.55 (2.38-2.67)
10	Šilježad kg	~	~	~	~	~	2.20 (2.20-2.20)	2.20 (2.20-2.20)
11	Ovce za klanje kg	~	~	~	~	~	2.20 (1.80-2.40)	2.20 (1.80-2.40)
12	Ovnovi kg	~	~	~	2.00 (2.00-2.00)	~	2.20 (2.00-2.40)	2.10 (2.00-2.20)
13	Jarad kg	2.90 (2.70-3.00)	~	~	~	~	~	2.90 (2.70-3.00)

	Stoka Rasa jm	Bar Stočna pijaca	Berane Stočna pijaca	Bijelo Polje Stočna pijaca	Nikšić Stočna pijaca	Pjeverlja Stočna pijaca	Podgorica Stočna pijaca	Crna Gora
14	Priplodne ovce grlo	~	100.00 (100.00-150.00)	130.00 (120.00-140.00)	150.00 (140.00-160.00)	~	100.00 (100.00-100.00)	120.00 (115.00-137.50)
15	Priplodne koze grlo	100.00 (70.00-110.00)	70.00 (70.00-100.00)	~	160.00 (140.00-170.00)	~	80.00 (60.00-85.00)	102.50 (85.00-116.25)
16	Priplodne junice HF grlo	~	1,200.00 (1,200.00-1,200.00)	~	1,000.00 (800.00-1,200.00)	~	~	1,100.00 (1,000.00-1,200.00)
17	Priplodne junice Smeđa grlo	~	1,100.00 (1,000.00-1,100.00)	700.00 (600.00-800.00)	950.00 (800.00-1,100.00)	800.00 (700.00-100.00)	500.00 (500.00-500.00)	810.00 (720.00-720.00)
18	Priplodne junice Melez grlo	~	~	600.00 (500.00-700.00)	~	~	~	600.00 (500.00-700.00)
19	Priplodne krave SIM grlo	~	1,000.00 (900.00-1,000.00)	~	~	~	~	1,000.00 (900.00-1,000.00)
20	Priplodne krave HF grlo	820.00 (820.00-820.00)	~	800.00 (600.00-1,000.00)	1,100.00 (900.00-1,200.00)	~	800.00 (800.00-1,100.00)	880.00 (780.00-1,030.00)
21	Priplodne krave Smeđa grlo	~	1,000.00 (800.00-1,500.00)	800.00 (700.00-900.00)	~	~	~	900.00 (750.00-1,200.00)
22	Priplodne krave Melez grlo	~	800.00 (600.00-800.00)	700.00 (600.00-800.00)	600.00 (400.00-700.00)	~	700.00 (600.00-900.00)	700.00 (550.00-800.00)

*Kvalitet proizvoda je dobar ukoliko drugačije nije naznačeno

Cijene žive stoke - stočne pijace u Srbiji za period 12-18.06.2006. godine

Jedinica mere din/kg	Težina/ Rasa uzrast	Centralna Srbija											Vojvodina						Dominantna cena Srbija	Dominantna cena Centralna Srbija	Dominantna cena Vojvodina		
		Beograd	Obrenovac	Čačak	Kragujevac	Kraljevo	Loznica	Niš - Bežin	Pirot	Požarevac	Smederevo	Ospionica	Vranje	Zajčar	Kikinda	Novi Sad	Pančevo	Sombor	S.Mitrovica	Subotica	Zrenjanin		
Dviske	sve	140	---	130	140	160	---	---	---	---	---	---	---	---	---	130	---	110	---	---	---	140	140
Jagnjad	sve	180	---	150	170	190	200	195	170	210	180	180	180	180	180	190	200	170	180	180	180	180	180
Jarići	sve	160	150	140	160	150	180	160	150	180	150	150	150	150	150	145	180	160	170	210	---	150	150
Junad	do 300 kg HL	---	---	135	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	135	---	---	130	---	---	135	---
Junad	do 300 kg SM	150	---	145	150	---	140	145	130	---	155	150	150	150	---	145	---	---	150	---	---	150	150
Junad	>480 kg sve	140	---	140	150	130	140	---	---	150	140	140	140	135	---	---	140	150	---	135	---	140	135
Koze	sve	80	---	80	90	90	80	---	---	80	---	---	---	---	---	---	80	---	70	---	---	80	80
Krave za klanje	HL	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	70	---	80	---	---
Krave za klanje	SM	90	---	110	100	85	80	100	---	90	80	80	80	90	---	---	100	90	---	---	---	90	90
Krmače za klanje	>130 kg sve	---	170	70	85	---	75	---	60	70	---	80	80	60	70	---	65	60	---	---	---	70	60
Ovca	sve	110	110	110	110	110	100	90	110	110	90	100	100	100	---	100	100	90	80	200	---	110	100
Ovnovi za priplod	sve	150	---	120	140	150	---	---	---	120	120	---	---	---	---	---	---	---	150	---	---	150	120
Prasad do 15 kg	sve	140	140	130	---	---	160	160	130	130	---	150	150	190	185	180	130	170	133	170	170	130	170
Prasad do 25 kg	sve	130	140	120	140	---	150	160	120	130	---	140	140	150	160	170	120	150	130	150	150	150	150
Priplodne junice	sve	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	200	---	---
Priplodne krave	HL	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	150	---	---	---	---
Priplodne krave (din/grlu)	SM	82000	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
Šilježad	sve	140	---	140	---	180	150	---	---	150	---	---	---	---	---	150	150	140	130	---	---	150	140
Telad	80-160 kg HL	230	---	230	---	---	---	---	---	---	---	---	---	220	---	230	---	180	---	250	---	230	230
Telad	80-160 kg SM	270	260	270	260	270	240	230	230	---	240	240	240	---	270	280	250	250	---	---	---	270	250
Tovljenici	80-130 kg sve	85	100	85	100	---	75	---	75	85	---	90	90	70	95	90	70	80	---	90	---	85	70
Tovljenici	>130 kg sve	80	100	70	90	---	70	---	70	75	---	80	80	---	80	65	130	---	---	80	---	80	80

Izvor: STIPS

Cijene su izražene u dinarima. (1Euro = 87 dinara)

Prikaz cijena (kn/kg) za grupu proizvoda - stoka,meso i prerađevine-stočni sajam

Prices for product group Hrvatska
u razdoblju od 12-06-2006 do 18-06-2006
(24.tj.2006.god)

uspoređeno s razdobljem
od 29-05-2006 do 04-06-2006 (22.tj.2006.god)

Proizvod	Tip	Cijena	Razl.
tele simental (80-160 kg)-calf .	1.Min	20.00	0.00
	2.Max	30.00	0.00
	Prosjek	23.44	0.16
tele holstajn (80-160kg)-calf .	1.Min	19.00	-1.00
	2.Max	23.00	1.00
	Prosjek	21.50	0.22
junica simental (za klanje)-heifer .	1.Min	10.00	0.00
	2.Max	13.00	0.00
	Prosjek	11.61	0.01
junica holstajn (za klanje)-heifer .	1.Min	10.00	0.00
	2.Max	10.00	-1.00
	Prosjek	10.00	-0.15
bik simental (>450kg)-beef .	1.Min	12.00	0.00
	2.Max	15.00	0.00
	Prosjek	12.84	0.12
bik holstajn (>450 kg)-beef .	1.Min	10.00	-1.00
	2.Max	11.00	0.00
	Prosjek	10.50	-0.50
bik holstajn (300-450 kg)-beef .	1.Min	10.00	-1.00
	2.Max	11.00	0.00
	Prosjek	10.50	-0.50
krava simental (za klanje)-cow .	1.Min	4.00	0.00
	2.Max	9.00	0.00
	Prosjek	6.04	-0.10
odojak (25-35 kg)-piglets .	1.Min	12.00	0.00
	2.Max	27.00	0.00
	Prosjek	15.57	-0.99
svinja (80-120 kg)-swine .	1.Min	8.00	0.00
	2.Max	14.00	0.00
	Prosjek	10.03	0.07
krmača (za klanje)-sow .	1.Min	5.00	0.00
	2.Max	9.00	0.00
	Prosjek	6.50	-0.18
janjad-lambs .	1.Min	18.00	0.00
	2.Max	29.00	0.00
	Prosjek	22.88	0.35
ovca (za klanje)-sheep .	1.Min	8.00	2.00
	2.Max	10.00	1.00
	Prosjek	8.38	1.17
jare-kid goat .	1.Min	21.00	-3.00
	2.Max	29.00	0.00
	Prosjek	25.43	-0.31
ždrijebe-foal .	1.Min	11.00	----
	2.Max	13.00	----
	Prosjek	12.00	----
konj-hors .	1.Min	10.00	----
	2.Max	10.00	----
	Prosjek	10.00	----

Izvor: TISUP

Cijene su izražene u kunama. (1Euro = 7,3 Kuna)

CIJENE STOKE ZA KLANJE U EU

od: 05.06.06
 do: 11.06.06

od: 05.06.06
 do: 11.06.06

od: 05.06.06
 do: 11.06.06

CIJENE NA TRŽIŠTU ZEMLJE ČLANICE
 PRIX DE MARCHÉ - ETATS MEMBRES
 MARKET PRICES - MEMBER STATES

(EURO/100kg P.C/D.W.)	BE	CZ	DK	DE	EE	GR	ES	FR	IE	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	SI	SK	FI	SE	UK	EU	Promena posljednj	
Junad U2	333.43	287.54	344.59	349.89	244.46	401.85	355.26	366.00	298.51	395.16	172.40	172.40	351.10	351.10	344.62	316.01	245.35	354.40	284.73	262.50	290.03	300.54	280.03	300.54	366.30	-2.05		
Junad U3	304.35	286.62	343.12	316.11	396.52	349.32	352.00	299.56	385.48	169.53	169.53	341.73	341.73	341.73	339.66	316.51	247.24	352.40	284.19	257.51	289.38	299.17	289.38	299.17	344.62	0.55		
Junad R2	293.74	280.57	328.24	313.55	394.43	395.97	337.00	293.58	362.95	169.47	169.47	338.20	338.20	338.20	292.92	306.68	239.20	344.30	288.48	257.70	303.30	279.29	288.85	335.53	335.53	137		
Junad R3	271.59	278.55	331.05	306.21	203.75	389.80	325.60	330.00	294.02	359.01	172.40	172.40	320.75	320.75	347.78	291.43	308.73	244.04	344.70	289.51	249.57	299.78	283.41	291.13	318.21	0.65		
Junad O2	261.21	258.16	308.66	272.83	199.66	373.33	273.45	283.00	279.03	306.17	328.70	328.70	301.30	301.30	347.78	273.90	286.56	238.33	332.40	280.64	253.74	259.99	268.00	266.12	276.36	-1.34		
Junad O3	240.58	254.13	301.29	272.63	176.40	367.33	324.21	278.00	279.97	303.53	328.70	328.70	288.41	288.41	347.78	275.80	290.94	242.73	329.40	280.09	257.51	267.32	274.73	267.91	282.28	-0.98		
Junad	300.13	277.71	310.71	299.51	198.55	384.04	341.53	332.86	293.04	378.78	328.70	328.70	339.21	339.21	347.78	294.98	310.84	241.48	343.28	289.41	256.53	265.14	275.94	280.36	324.54	-0.27		
Bikovi R3	266.87	253.55	278.26					289.00	256.80			443.67	239.53					278.13	235.81		287.50			276.14		265.89	0.69	
Bikovi	266.87	253.55	278.26					289.00	256.80			443.67	239.53					278.13	235.81		287.50			276.14		265.89	0.69	
Goveda U2								359.00	285.14									339.44			307.69			307.69		319.40	-0.57	
Goveda U3								359.00	296.10									323.96			310.88			310.88		324.25	1.19	
Goveda U4								338.00	297.65									297.00			308.69			308.69		305.98	-0.41	
Goveda R3								332.00	290.81									316.11			276.79			276.79		305.00	0.27	
Goveda R4								315.00	291.00									286.24			254.98			254.98		299.89	-0.90	
Goveda O3								287.00	282.99									290.93			270.83			270.83		283.62	0.65	
Goveda O4								281.00	282.86												263.45			263.45		285.17	-0.78	
Goveda	261.10	310.12	267.58	195.42				314.02	289.03					306.59				318.26			289.89			289.89		297.05	-0.25	
Krave R2	273.39							341.00	254.24									12.91			191.84			191.84		279.40	2.35	
Krave R3	261.86	210.27	284.12	262.81	208.61			203.15	344.00	249.38	258.35			299.39	194.24			272.57	248.55	195.29	199.40	162.83	166.52	260.63	268.61	286.59	1.37	
Krave R4	209.56	277.28	265.08					253.84	328.00	247.18					176.36			265.80	248.17	192.15	181.10	194.80		242.72	261.78	254.41	-1.37	
Krave O2	246.31	186.34	241.22	240.24	163.36	177.10	180.38	284.00	232.15	228.58					167.63			242.62	214.53	188.35	195.30	188.63	176.66		239.58	234.61	229.77	0.01
Krave O3	338.32	182.80	255.83	249.83	166.26	171.78	185.92	289.00	237.36	232.78					167.15	161.10	185.75	251.45	222.19	190.29	161.80	155.35	170.88	191.06	247.28	240.78	249.98	-0.32
Krave O4	232.43	184.71	252.48	254.93	148.47	156.16	144.62	280.00	238.00						167.54	188.95	161.00	256.23	228.07	198.02	168.52	168.94	235.02	235.00	235.08	235.08	-1.56	
Krave P2	208.07	149.20	187.05	186.88	147.44	130.00	153.43	242.00	202.95	194.24	203.48	177.84	185.80	280.40	189.02			208.97	198.69	176.27	161.90	10.96	126.88	150.94	192.70	174.94	165.43	-1.72
Krave P3	192.67	144.32	218.02	207.70	145.21	89.40	154.48	267.00	232.15	206.35	203.48	132.22	169.32	256.76	175.90			229.48	208.34	182.85	133.46	111.60	151.18	223.30	207.11	228.63	-0.39	
Krave	237.87	160.72	222.72	240.87	161.52	167.38	176.08	292.39	232.50	216.40	203.48	153.29	165.77	276.08	179.90	212.91	245.31	229.95	190.87	170.71	149.65	173.37	157.81	227.39	221.39	241.21	-0.35	
Junice U2	336.00							341.05	406.00	299.88	419.22			355.00				311.20			285.62			315.15		366.84	3.39	
Junice U3	317.50	218.11	353.04	302.35				337.78	401.00	299.18	421.99							293.70	212.27		270.85	218.54		288.08	316.26	365.76	2.03	
Junice R2	275.00	220.71	303.97	296.82				376.88	308.54	356.00	291.04	406.43		338.60				275.68	204.52	339.00	263.00	195.41		275.38	304.57	330.95	7.24	
Junice R3	261.50	219.44	324.48	291.31				385.50	327.44	357.00	293.00	398.86		328.69				278.65	204.54		285.87	224.64		285.62	303.84	318.26	1.47	
Junice R4	207.54	193.25	283.20					253.63	335.00	292.58				182.92				288.73	202.19		271.29	195.76		265.29	300.76	291.70	-0.92	
Junice O2	201.24	271.65	245.53	198.13	385.00	277.81	293.00	281.60	250.51					171.33	271.12	180.03		225.72	200.33	328.80	246.45	183.87	243.81	238.27	279.11	251.70	10.62	
Junice O3	193.67	288.82	251.16	191.10	342.00	285.95	307.00	282.99	265.80	257.39	164.83	264.11	189.29		266.54	201.07		255.54	201.07		241.55	179.07	225.85	260.84	289.75	261.46	1.66	
Junice O4								284.93	254.98	187.90				161.77				270.96	207.31		242.67	161.68	212.57	254.87	290.44	276.33	0.36	
Junice	299.94	211.92	303.56	275.70	193.86	360.83	323.05	364.61	289.08	403.08	257.39	162.28	182.12	317.18	165.22	311.20	278.56	203.32	339.10	262.17	189.35	225.82	259.32	296.68	312.58	312.58	2.32	
Polulke	259.70	233.56	272.84	271.74	177.28	345.46	310.00	312.88	277.99	352.90	280.10	151.17	204.83	307.21	190.25	290.43	249.49	279.66	214.24	301.34	246.88	200.42	222.43	255.75	283.83	290.71	0.24	
Promena posljednje nedelje	0.17	-2.14	172	-0.88	-0.80	2.69	2.77	0.77	-0.95	2.14	-0.64	-1.31	5.06	-1.25	-1.25	-6.02	-0.08	0.14	-3.13	-1.42	-3.14	-0.65	153	-1.55				

Izvor: EU Komisija

IZBOR LOKACIJE ZA IZGRADNJU ŠTALE

Raznovrsna proizvodnja za potrebe domaćinstva u prošlosti uticali su na planiranje rasporeda štalskih objekata na imanju. Sa početkom ekonomske proizvodnje ovaj raspored se mijenja i više pažnje se poklanja odabiru lokacije. Pri odabiru lokacije za izgradnju objekata za goveda treba voditi računa o nekoliko bitnih činioca o kojima će biti riječi u daljem tekstu.

Geološko-pedološke i hidrološke karakteristike terena

Pri odabiru mjesta za izgradnju štale treba voditi računa o nivou podzemnih voda. Najpodesniji su tereni sa niskim nivoom podzemnih voda jer u tom slučaju skoro da ne postoji mogućnost od njihovog izbijanja na površinu. U slučajevima kada je nemoguće izbjeći podzemne vode onda je potrebno uraditi drenažne kanale i nasipom podići nivo zemljišta. Poželjno je da se štala izgradi na tvrdom i postojanom tlu.

Voda i struja

Razvojem nauke i tehnike i u štale je uvedena modernizacija tako da je veći broj krava, danas, nepojmljivo držati bez instaliranih poilica i aparata za mužu. Ova pomagala su u intenzivnoj proizvodnji neophodna i zahtijevaju prisustvo struje i vode u štali, tako da pri planiranju izgradnje štale treba voditi računa o blizini električnog i priključka za vodu. Ovdje treba naglasiti da obezbjeđenje dovoljne količine kvalitetne vode predstavlja osnovni preduslov za uspješnu stočarsku proizvodnju (u govedarstvu se koriste

velike količine vode kako u potrebama ishrane tako i u održavanju higijene).

Okolni objekti

Stambena zgrada sa okućnicom treba da bude odvojena ogradom od ostalih ekonomskih zgrada. Stambeno dvorište treba da ima odvojen ulaz. U slučaju kad je teren pod nagibom onda štalu treba graditi na nižem dijelu imanja. U tom slučaju ne postoji mogućnost slivanja prljavštine u stambeni dio dvorišta.

Ukoliko je dvorište u blizini industrijskih postrojenja onda treba voditi računa o blizini štale ovim postrojenjima. Naime, u ovim slučajevima štalu treba postaviti što je moguće dalje i pratiti pravac vjetrova da bi smanjili prisustvo štetnih gasova i materija u štali.

Klimatsko-meteorološki uslovi

Pri odabiru materijala za izgradnju štale treba voditi računa o temperaturi, vlažnosti vazduha i padavinama. Pravac duvanja vjetrova je jedan od bitnih činilaca pri izboru mjesta za izgradnju štale. Kod planiranja treba voditi računa o dominantnim vjetrovima i suprotno njima postaviti ulazna vrata a niz njih dužnu stranu štale. Pravac duvanja vjetrova odlučuje i o položaju štale u odnosu na stambeni objekat jer vjetar nosi neprijatne mirise.

Epizootološki aspekti

Ovdje prvenstveno treba voditi računa o mogućnosti zaraze iz zemlje (ranije postojanje zaraze u datom području) i o vezi objekta za goveda sa objektima za druge životinje.

Veličina potrebne površine za izgradnju objekta

Veličina objekta zavisi od planiranog broja grla koji će biti smješten u njemu. Po jednom grlu poželjno je planirati 9 m² za vezani sistem držanja i/ili 10 m² za slobodan sistem držanja. Okolina objekta bi trebalo da bude slobodna zbog manipulisanja mehanizacijom a na što većoj uda-

ljenosti od štale treba planirati prostor za skladištenje đubriva.

Treba izbjegavati gradnju štala direktno pored prometnih puteva. Udaljenost od glavnog puta bi trebalo da bude najmanje 50 m ali sa dobrom vezom sa njim.

Mjesto za štalu treba da bude izloženo direktnom dejstvu sunčevih zraka. Takođe treba voditi računa o mogućnosti obezbjeđenja mjesta za ispust stoke. Najpogodnije je ukoliko se u neposrednoj blizini štale nalazi i odgovarajući pašnjak.

Gojko Babović

Stručni saradnik u Službi za selekciju stoke